

Chambre des Représentants

SESSION 1985-1986

10 JUIN 1986

PROPOSITION

instaurant une commission d'enquête chargée d'évaluer les dispositions relatives à la sécurité dans les centrales nucléaires et les mesures de protection et d'information de la population vis-à-vis des radiations ionisantes

(Déposée par M. Winkel)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

L'accident récent survenu à la centrale nucléaire de Tchernobyl en Ukraine soviétique remet totalement en question le dogme de la sûreté quasi absolue des centrales nucléaires. Ceci est non seulement vrai pour les centrales conçues par les soviétiques mais aussi pour le parc nucléaire d'Europe occidentale.

Ainsi, un accident important (Three Miles Island), des incidents graves (Bugey, Tricastin, Windscale) et des incidents divers (Tihange et Doel) montrent clairement que la sécurité de nos centrales nucléaires n'est pas évidente.

La Belgique abrite 7 centrales nucléaires sur un petit territoire et de plus n'est pas à l'abri des retombées radioactives provoquées par un accident ayant lieu dans une des nombreuses centrales qui sont proches de notre pays.

L'émotion est grande dans notre pays suite à la catastrophe de Tchernobyl et ce ne sont pas les déclarations rassurantes des électriciens qui pourront rendre confiance à la population.

C'est pourquoi il est indispensable de mettre sur pied une commission d'enquête parlementaire qui, conformément à l'article 40 de la Constitution et à la loi du 3 mai 1880, pourra entendre toute personne, recevoir tout document utile à son information et se rendre dans toutes installations publiques ou privées.

La commission devra prioritairement étudier la sécurité des centrales nucléaires de Doel et Tihange.

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1985-1986

10 JUNI 1986

VOORSTEL

tot instelling van een onderzoekscommissie belast met de evaluatie van de veiligheidsvoorschriften in kerncentrales en van de maatregelen ter beveiliging en voorlichting van de bevolking met betrekking tot ioniserende stralingen

(Ingediend door de heer Winkel)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Door het recente ongeval in de kerncentrale van Tsjernobyl in de Sovjetrepubliek Oekraïne is het dogma van de vrijwel absolute veiligheid van de kerncentrales volkomen op losse schroeven gezet. Dat geldt niet alleen voor de door de Sovjets ontworpen en gebouwde kerncentrales, maar evenzeer voor het Westeuropese kernpark.

Dat ook de veiligheid van onze kerncentrales niet klaarblijkelijk is, bewijzen één grootschalig ongeval (Three Miles Island), een aantal ernstige incidenten (Bugey, Tricastin, Windscale) en diverse kleinere defecten (Tihange en Doel).

In ons land zijn 7 kerncentrales opgesteld op een klein grondgebied en bovendien zijn wij niet beschermd tegen, de radioactieve neerslag die zou worden veroorzaakt door een ongeval in een van de talrijke centrales die vlakbij ons land zijn gevestigd.

De reactorramp te Tsjernobyl heeft ons land in grote beroering gebracht en het zijn niet de geruststellende verklaringen van de elektriciteitsproducenten die het vertrouwen van de bevolking zullen herstellen.

Daarom moet absoluut een parlementaire onderzoekscommissie worden ingesteld die conform artikel 40 van de Grondwet en de wet van 3 mei 1880 ieder persoon mag horen, alle voor haar informatie dienstige stukken mag ontvangen en alle openbare en particuliere installaties mag betreden.

De commissie zal bij voorrang de veiligheid van de kerncentrales te Doel en te Tihange dienen te onderzoeken.

Pour cela, elle devra analyser si les mesures de sécurité existant dans nos centrales nucléaires sont suffisantes tant du point de vue de leur construction que de leur entretien et de leur fonctionnement.

Elle devra aussi contrôler si le stockage et l'isolement des déchets radioactifs provenant des centrales sont bien effectués en respectant les normes de sécurité.

Les retombées radioactives qui ont affecté notre pays suite au passage du nuage de l'Est ont, elles, mis en évidence la désorganisation de nos autorités face à ce genre de problème, pourtant bien minime dans le cas présent par comparaison avec ce qui pourrait arriver en cas d'accident nucléaire dans un pays voisin ou sur notre territoire national même.

Les incohérences et contradictions des communiqués des Ministres nationaux et régionaux de l'environnement ne sont que la partie émergée de l'iceberg de la confusion dans la définition des responsabilités respectives des multiples ministères qui doivent intervenir lors de ce type de catastrophe.

La commission devra donc apprécier si une coordination réelle existe entre les différents ministères et entre l'Etat et les Régions.

Les plans d'évacuation des populations vivant autour d'une centrale posent problème parce qu'ils se limitent dans notre pays à un rayon de 10 km autour des centrales alors qu'après l'accident de Three Miles Island ils avaient été portés à 16 km aux U.S.A. et que l'expérience soviétique montre que c'est dans un rayon de 35 km au minimum que doivent dans certains cas être décidées des mesures d'évacuation.

La commission analysera l'efficacité et la crédibilité des plans d'évacuation prévus en cas d'accident.

La Belgique semble totalement ignorer les soins à apporter aux victimes des radiations ionisantes puisque le Secrétaire d'Etat à la Santé publique écrivait le 18 février 1986 : « La Belgique ne dispose pas de centre spécifique agréé pour soigner les brûlures occasionnées par un accident nucléaire et la seule fois qu'un tel cas s'est présenté, il fut fait appel à l'hôpital Curie de Paris ».

La commission proposera des mesures susceptibles de combler les carences au niveau des soins à apporter aux personnes ayant été victimes de radiations ionisantes.

La politique d'information du grand public a elle aussi démontré ses faiblesses. Jusqu'il y a peu, l'information des populations habitant autour des centrales était réduite au strict minimum parce que, selon une déclaration du ministre de l'Intérieur datant du 17 février 1983, « un juste milieu doit être trouvé pour l'information des habitants concernés au sujet des mesures prises en cas d'accident, sans toutefois laisser présumer que ces accidents pourraient survenir à quelque degré que ce soit ».

L'expérience récente a montré que cette tactique de l'information minimalisée pour « ne pas effrayer » a des effets totalement pervers : soit l'inconscience et l'absence de précautions minimales pourtant souhaitables, soit une panique totalement disproportionnée par rapport aux risques réels.

La commission devra donc s'assurer que l'information et la formation du grand public est suffisante pour éviter de créer une panique qui aggraverait l'insécurité de la population.

Daartoe moet zij uitmaken of de veiligheidsmaatregelen die van toepassing zijn bij de bouw, het onderhoud en de werking van onze kerncentrales toereikend zijn.

Voorts moet zij nagaan of bij de opslag en de inkapseling van het uit de centrales afkomstige radioactieve afval de veiligheidsnormen wel degelijk in acht worden genomen.

De radioactieve neerslag die ons land ten gevolge van de overtocht van de uit het Oosten komende wolk heeft getroffen, heeft bewezen dat de overheid bij ons blijk geeft van een gebrek aan organisatie ten aanzien van dat soort problemen, dat nochtans gering was vergeleken bij wat zou kunnen gebeuren mocht zich in een buurland of op het Belgisch grondgebied zelf een kernongeval voordoen.

Het gebrek aan samenhang en de tegenstrijdigheid tussen de mededelingen van de nationale en de gewestministers die bevoegd zijn voor leefmilieu, geven nog maar een klein idee van de verwarring die ontstaat wanneer de respectieve verantwoordelijkheid van de talloze ministeries die bij een dergelijke ramp behoren op te treden, moet worden vastgesteld.

De commissie moet derhalve nagaan of tussen de verschillende ministeries en de Staat en de Gewesten reële coördinatie bestaat.

De plannen voor evacuatie van de omwonenden van een centrale doen een probleem rijzen, omdat de evacuatiezone in ons land beperkt blijft tot een straal van 10 km rond de centrale, terwijl ze na het ongeval te Three Mile Island op 16 km is gebracht in de Verenigde Staten en de gebeurtenissen in de Sovjetunie hebben aangetoond dat in bepaalde gevallen maatregelen moeten worden getroffen voor evacuatie binnen een straal van ten minste 35 km.

De commissie zal de doelmatigheid en de geloofwaardigheid van de evacuatieplannen analyseren.

België blijkt volstrekt niet te weten hoe de slachtoffers van ioniserende stralingen moeten worden verzorgd, aangezien de Staatssecretaris voor Volksgezondheid op 18 februari 1986 schreef : « België beschikt niet over een specifiek erkend centrum waar door een kernongeval veroorzaakte brandwonden kunnen worden verzorgd en de enige keer dat zich een dergelijk geval heeft voorgedaan werd de hulp ingeroepen van het Curie-ziekenhuis in Parijs ».

De commissie zal maatregelen voorstellen om de tekortkomingen op het stuk van de verzorging van de slachtoffers van ioniserende stralingen weg te werken.

Ook het op het grote publiek gerichte voorlichtingsbeleid is een zwakke schakel gebleken. Tot voor kort werd de voorlichting van de omwonenden van een kerncentrale slechts mondjesmaat verstrekt omdat luidens een van 17 februari 1983 daterende verklaring van de Minister van Binnenlandse Zaken « bij de voorlichting van de betrokken bewoners omtrent de bij een ongeval te nemen maatregelen de gulden middenweg moet worden bewandeld, zonder dat evenwel het vermoeden wordt gewekt dat een dergelijk ongeval zich ooit zou kunnen voordoen ».

De jongste gebeurtenissen hebben aangetoond dat die minimalistische voorlichtingsstactiek, die erop gericht is « vooral niet te verontrusten », zeer nadelige gevolgen heeft : ofwel een lichtzinnige aanpak en het ontbreken van nochtans wenselijke minimale voorzorgen, ofwel paniek die helemaal niet verantwoord is door het reële gevaar.

De commissie zal zich er dan ook dienen van te vergewissen dat het grote publiek voldoende wordt voorgelicht en opgeleid, zodat wordt voorkomen dat paniek ontstaat, waardoor het gevoel van onveiligheid nog zou worden versterkt.

La commission d'enquête proposera toutes les mesures qu'elle jugera utiles pour accroître la sécurité de nos centrales et la protection de la population.

Il est évident que la prévention la plus efficace pour éviter les accidents nucléaires serait le démantèlement progressif de nos centrales nucléaires.

Dès que la commission aura été installée et jusqu'au dépôt de ses conclusions, il ne pourra être construit de nouvelles centrales nucléaires dans notre pays.

La commission fera périodiquement rapport à la Chambre sur ses démarches et ses conclusions.

X. WINKEL

PROPOSITION

Article 1

Il est institué, pour la durée de la législature, une Commission d'enquête chargée d'évaluer les mesures de protection et d'information de la population vis-à-vis des radiations ionisantes.

Art. 2

Conformément à l'article 40 de la Constitution et à la loi du 3 mai 1880 sur les enquêtes parlementaires, cette commission disposera du droit d'enquête et pourra entendre toutes personnes et se rendre dans toutes les installations publiques et privées.

Cette commission aura pour mission d'étudier les dispositions relatives à la sécurité dans les centrales nucléaires, les systèmes de contrôle de la radioactivité, les plans de secours et d'évacuation en cas d'accident nucléaire, les infrastructures médicales disponibles pour les irradiés et l'information donnée au public, en tout temps et en cas d'accident.

Elle étudiera comment les mesures ont été mises en œuvre et coordonnées lors du passage d'un nuage radioactif sur le pays.

La commission, au vu de ses études, proposera au gouvernement toutes mesures concrètes pour l'amélioration de la protection de la population.

Art. 3

La commission est composée de 23 membres effectifs et de 23 membres suppléants, désignés conformément à la règle de la représentation proportionnelle dans les groupes politiques.

Art. 4

Durant toute la durée des travaux de cette commission, il ne pourra être construit de nouvelle centrale nucléaire dans notre pays.

De onderzoekscommissie stelt alle maatregelen voor die zij dienstig acht om de veiligheid van onze centrales op te voeren en de bevolking beter te beveiligen.

Het lijkt geen twijfel dat de geleidelijke ontmanteling van onze kerncentrales de meest doeltreffende beveiliging zou zijn tegen kernongevallen.

In de tijdspanne tussen de installatie van de commissie en de dag waarop zij haar conclusies indient, mogen in ons land geen nieuwe kerncentrales worden gebouwd.

De commissie brengt bij de Kamer geregeld verslag uit over de voortgang van haar werkzaamheden en over haar conclusies.

VOORSTEL

Artikel 1

Voor de duur van de zittingsperiode wordt een onderzoekscommissie ingesteld die belast is met de beoordeling van de maatregelen ter beveiliging en voorlichting van de bevolking met betrekking tot ioniserende stralingen.

Art. 2

Overeenkomstig artikel 40 van de Grondwet en de wet van 3 mei 1880 op het parlementair onderzoek beschikt die commissie over het recht van onderzoek en mag zij alle personen horen en alle openbare en particuliere installaties betreden.

De commissie heeft tot taak de maatregelen betreffende de veiligheid in kerncentrales, de systemen voor radioactiviteitscontrole, de hulp- en evacuatieplannen bij een kernongeval, de voor de bestraalde personen beschikbare medische infrastructuur, alsmede de te allen tijde en bij een kernongeval aan de bevolking verstrekte voorlichting in studie te nemen.

Zij onderzoekt hoe de maatregelen zijn toegepast en gecoördineerd bij de overtocht van een radioactieve wolk over het land.

In het licht van het door de commissie verrichte onderzoek stelt zij aan de regering concrete maatregelen voor ter verbetering van de beveiliging van de bevolking.

Art. 3

De commissie bestaat uit 23 leden en 23 plaatsvervangers, aangewezen overeenkomstig de regel van de evenredige vertegenwoordiging van de politieke fracties.

Art. 4

Voor de gehele duur van de werkzaamheden van de commissie mogen in ons land geen nieuwe kerncentrales worden gebouwd.

Art. 5

La commission fera rapport à la Chambre dans les six mois suivant son installation.

30 mai 1986.

X. WINKEL

Art. 5

De commissie brengt binnen zes maanden na haar installatie verslag uit bij de Kamer.

30 mei 1986.
